

10/93

SEKRETARIJAT KESS-A
PRAG

CSCE DOPIS 39
PRAG, 2. Februar 1993.

IZVJESTAJ KESS-OVE MISIJE ZA SRBIJU I CRNU GORU, 13-18 o1. 93.

O ispitivanjau mjesta sa mogucim logorima u Republicu Srbiji i Crnoj Gori, na celu sa ambasadorom J.Kenetom Blekvelom u ime Sera Dzona Tomsona. Na zahtjev sefa sekretarijata će podjeljen da kruzi.

size prevodioca

Adresa
CSCE SECRETARAT
Thunovska 12,
Mala Strana, 110 00 Prague 1

Tel:
+42.2.311 97 93

Telfax: 3116215
~~42.2.3116215~~

Na petnaestom zasjedanju odbora visih funkcionera KESS-a 13- 14 Avgusta 1992, donesena je odluka da se osnuje specijalna misija koja ce istraziti krsenje ljudskih prava u bivsoj Jugoslaviji, sa posebnim osvrtom na situaciju u Bosni i Hercegovini. U suradnji sa Crvenim Krizom i Komisijom UN za ljudska prava, a primarni zadatak je da se utvrdi dali postoje logori bez obzira na nacelnost zatocenih i to u sto kracem vremenskom periodu.

Ova humanitarna misija na celu sa Serom Dzonom Tomsonom iz Ujedinjenog Kraljevstva, posjetila je Bosnu i Hercegovinu od 29 Avgusta do 4 Septembra 1992. Izvjestaj predstavljen na sesnaesom zasjedanju visih zvanicnika KESS-a 16- 18 Septembra 1992. Na osnovi tog izvjestaja, te izvjestaja specijalnog izvjestaca Ujedinjenih Naroda, visi zvanicnici su zakjucili da situacija u Bosni i Hercegovini je opterecena velikim krsenjem ljudskih prava i flagrantnim krsenjem humanitarnog prava.

U tom izvjestaju je navedeno da predsjednik Gosp. Alija Izetbegovic zahtjeva istragu lokacija koje su navedene na listi a u Republici Srbuji i Crnoj Gorie, koje smatraju mjestima gdje su zatoceni Muslimani. Mada mandat misije je bio ogranicen na Bosnu i Hercegovinu, tokom posjete ove misije saveznim vlastima u Beogradu, misija je bila u mogucnosti da istrazi jedan od navedenih logora u Aleksincu, u Republici Srbiji, gdje nije nasla tragove o ~~lego~~ postojanju logora. Ovu posjetu je omogucio Gosp. Panic, Premijer Savezne Republike Jugoslavije, koji je pozvao misiju da popsjeti navedena mjesta i koji je osigurao suradnju sa vlastima. Shodno tome misija komisija je predlozila sljedecu misiju da posjeti ostala mjesta. Tako je Ser Tomsom na sedamnaestom zasjedanju visih zvanicnika KESS-a 4-6 Novembra 1992 imenovao dva do tri od svojih kolega da posjete preostala mjesta za logore.

U cilju ostvarenja zadatka Sere Tomsona je zamolio ambasadora Keneta Blekvela iz SAD da bude na celu ove naknadne misije. Pratile su ga Dr. Ove E. Bring (kojeg je zaposlilo svedsko ministarstvo za inostrane poslove) i Gosp. Pajam Akhvan (kojeg je zaposlilo predsjednistvo evropske zajednice) da posjete Srbiju i Crnu Goru izmedju 13 i 18 Januara 1993. Svrha ove misije je bila posjeta navedenih mjesta sa liste Gosp Izetbegovica, a narocito onih koja do tada nije posjetio niko od kompetentnih medjunarodnih predstavnika.

Izvjestaci su radili po principu ~~striktnog~~ mandata : posjeta mjesta sa liste. Zbog vremenskog ogranicenja dat je prioritet mjestima koje nje posjetio medjunarodni crveni kriz ili druga Kessova misija a zatim je prioritet dat ujestima koja vise lice na logore.

Ponekad je sa liste bilo veoma jasno i lake prepoznati mjesta napr fabrike, skole, tuneli, rudnice itd. U drugim slucajevima bili su veliki geografski pojmovi oblasti ili gradovi. Sa relativno kratkim vremenom koje smo imali na raspolaganju , sto je bilo veoma tesko odrediti lokaciju.

Na pocetku misija je imala sastanke sa Ministrom za Ljudska Prava i Manjine, kao i Ministrom Pravosudja Savezne Republike Jugoslavije. Njih je tekodjer primio Ministar za Pravosudje Republike Srbije. Izvjestaci su naglasili humanitarni karakter njihove misije i uvjerali vlasti da voditi ovaj posao potpuno objektivno. U tom smislu su stavili do znanja i objasnili da sto se tice njihovih nalaza oni nece biti objavljivani dok ih ne objave visi zvanicnice KESSA. Zatim ova misija je zatrazila potpunu suradnju sa vlastima.

Prijepolke 14 i 22 Januar

Prijepolje, koje je jedna regija od ukupno 500 kvadratnih kilometara, bilo je na listi mjesta gdje navodno postoje logori bez ikakve posebne naznake. Izvjestac je putovao po ovoj oblasti helikopterom i imao je sastanak sa gradonacelnikom u njegovoj kancelariji. Istovremeno, uz pomoc dugorocne misije KESSA stacionirane u Sandzaku, dva clana ove komisije posjetilo je clanove muslimanske zajednice u Prijepolju da bi dobili informacije koje bi nam pomogle zasto je ova regija navedena na listi za moguće logore. Tu je imala samo jedna dzami, dzamija u centru grada, a promatrac je pogleda i vidio da je u dobrom stanju (vidi Aneks4) Dobili smo potvrdu o logorima od strane muslimana ali nam je priznato da je to na osnovu glasina. Repor- Izvjestac je dobio pet lokacija kao mogucih da postoje logori. 1) Davolja Dolina 2) Pecine pored sela Babine 3) pecine pored sela Kamena Gora 4) Kamenolom izmedju Prijepolja i Bistrice 5) vojni tunel u planini Bistrica.

Peta lokacija, tunel u planini Bistrica, bio je na neki nacin misterija. To je gigantski kompleks sagrađen u planini od strane vojke koja ga je napustila pre nekoliko godina. Izvjestaci su dobili informaciju da ima oko 70,000 kvadratnih metara koridora u toj oblasti koji sadrze skladista i depoe. Jos jednom naglasavamo da zbog ogranicenog vremena nije bilo moguće vise do pesacenja od jednog kilometra u glavnom tunelu koji smo prosli. Tu nije bilo tragova da je taj dio tunela koji smo posjetili koristen kao mjesto za logor.

Bilo je evidentno da glasine o ovim mjestima su rezultat tenzije izmedju muslimanske i srpske zajednice u toj regiji, Izvjestaci su ulozili vise zahtjeva kod vlasti za drugu posjetu da bi kompletirali istragu ove oblasti. Nazalost ovi zahtjevi su bili frustrirajuci zbog nedostatka fleksibilnosti i suradnje od strane centralnih vlasti usprkos ranijih uvjeravanja u suprotno ***

IV ZAKLJUCCI I PREPORUKE

strana 11

A. Zaključci
 34. ~~Na osnovi~~ posjete odredjenim mjestima koje smo pomenuli ranije u ovom izvjestaju, izvjestaci nijesu u mogucnosti da verifikuju postojanje ni jednog logora u republici Srbiji i Crnoj Gori. Medjutim oni nijesu bili u mogucnosti da posjete sva mjesta koja su naznacena na listi, niti su bili u mogucnosti da provedu detaljnu istragu nekih lokacija. Shodno tome izvjestaci nijesu u poziciji da izve-

isključuje svaku mogućnost da tu postoje mjesta kao logori u Republici Srbiji i Crnoj Gori.

B. Preporuke

35. Ukoliko KESS osjeća da nalazi ovog izvještaja ili dodatne informacije koju dobiju iz drugih izvora, ne mogu da oslobode zabrinutosti međunarodnu zajednicu izvjestaci preporučuju naknadnu akciju da bi se dale istražila mjesta za koja postoji sumnja da su logori.

36. ~~Ukoliko bi neophodna naknadna akcija KESS-a, izvjestaci preporučuju da, do stepena do kojeg je to moguće KESS-ova dugoročna misija ne bude direktno uključena u rad na utvrđivanju činjenica. Takva aktivnost može otežati toj misiji da ostane striktno objektivna te na taj način može parusiti njihov status i povjerenje različitih strana u konfliktu.~~ Ukoliko bi neophodna naknadna akcija KESS-a, izvjestaci preporučuju da, do stepena do kojeg je to moguće KESS-ova dugoročna misija ne bude direktno uključena u rad na utvrđivanju činjenica. Takva aktivnost može otežati toj misiji da ostane striktno objektivna te na taj način može parusiti njihov status i povjerenje različitih strana u konfliktu.

37. Preporučuje preskonferenciju u Beogradu da bi se prezentovali nalazi Tomsonove i naknadne misije da bi se opravdala objektivnost i nepristranost KESS-ove misije.

V ANEKS

strana 13

Aneks 1:

Zahvaljuje vlastima Svedkoj Danjskoj Ambasadi i pojedincima na suradnji

ANEKS4: Biljeska o unistavanju muslimanske imovine u Prijepolju

Posljednji izvještaj specijalnog izvjestaca o stanju ljudskih prava u bivsoj Jugoslaviji (Ujedinjeni Narodi, Komisija za Ljudska Prava, Gosp. Tadeusz Mazowiecki U. N. Doc. A/47/666 od 17. Novembra 1992, str.33, paragraf 116:

"Kuce i poslovne zgrade u vlasnistvu Muslimana su zapaljene a dzamije unistene teroristickim napadima u gradovima Pljevlja, Prijepolje, Priboj i Bijelo Polje. Ova djela, po pravilu su u obliku bombi koje su podmetnute u tim objektima (zgradama)" (dodat naglasak)

Tokom posjete izvjestaca Prijepolju, lokalne vlasti su izrazile duboku zabrinutost zbog ovih "netacnih" navoda i zahtjevali su da se ova stvar razmotri od strane KESS-ove misije. Mada to nije bio nas direktni mandat da vrsimo takvu istragu izvjestaci su osjetili da bi vrijedelo prihvatiti taj poziv.

Izvjestaci su izvrsili uvid u objekat koji je bio jedina dzamija u centru grada. Dzamija nije unistena, niti je znatnija steta bila vidljiva. Samo su postojali izvjestaji da su vojnici prolazeci pored te oblasti pucali iz rafa iz pusaka na dzamiju a nekoliko ostecenja od metaka je ostalo. Nije bilo nikakvih indikacija niti zalbi ~~Musl~~ lokalnih Muslimana da su kuce i radnje koje pripadaju Muslimanima zapaljene ili ~~bombardevane~~ da su im postavljene bombe u dzamijama ~~oblas~~ u oblasti Prijepolja.